

นพ. พรศักดิ์ ผลเจริญสมบูรณ์ | กระบวนการตายตามธรรมชาติ นั้นสั้นและเจ็บปวดน้อยกว่า

13.06.62

คนทั่วไปมักไม่รู้ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับกระบวนการตายและความทุกข์ทรมานทางร่างกายของผู้ป่วยระยะท้าย เราจึงเข้าไปแทรกแซงกระบวนการตายตามธรรมชาติด้วยการรักษาอาการหรือการยื้อต่างๆ ทางฝ่ายลูกหลานมักต้องการยืดกระบวนการตายของพ่อแม่ให้ยาวนาน เพราะความรู้สึกผิดหรือความกตัญญู ในขณะที่ผู้ป่วยระยะท้ายหลายคนอาจจะยังทนฝืนอยู่ไปเพราะเกรงใจลูกหลาน ยังรักยังห่วง จึงอยู่ต่อไปเพื่อจะได้เป็นร่วมโพธิ์ร่มไทร

‘หมอแดง’ – นาวาเอก นายแพทย์ พรศักดิ์ ผลเจริญสมบูรณ์ วิชาญญีแพทย์ โรงพยาบาลสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ กรมแพทย์ทหารเรือ บอกกับเรานั้นเท่ากับเป็นการยืดกระบวนการตายให้ยาวนานขึ้น และทำให้เกิดความเจ็บปวดทรมานเพิ่มมากขึ้น แทนที่จะปล่อยให้เป็นไปตามธรรมชาติซึ่งสั้นกว่าและเจ็บปวดทรมานน้อยกว่า “เราสามารถแก้ไขปัญหานี้ได้ด้วยการให้ผู้ป่วยและญาติได้รู้ข้อเท็จจริง และในท้ายที่สุดต้องให้ผู้ป่วยได้ตัดสินใจเลือกด้วยตัวเอง หมอรู้ถึงความทุกข์ทรมาน จึงแนะนำให้เราไม่ต้องยื้อความตายไว้นานเกินไป ในขณะที่คนทั่วไปอาจจะมองว่าเป็นความใจร้าย แต่ถ้าเราเอาความต้องการของผู้ป่วยเป็นหลัก และถ้าเขาพูดได้ บอกได้ และตัดสินใจเลือกเองได้ หมอมั่นใจว่าเขาจะบอกว่าวิถีทางตามธรรมชาตินั้นดีที่สุด”

ตัดสินใจด้วยตัวเอง

หลักการคือให้ผู้ป่วยระยะท้ายได้ตัดสินใจด้วยตัวเอง บนพื้นฐานของข้อมูลที่เป็นจริง เมื่อเขารู้ว่าโรคที่เป็นอยู่นั้นรักษาหายหรือไม่หาย ถ้าดำเนินการรักษาต่อไปแล้วจะทรมาณมากหรือน้อยอย่างไร เขาจะประเมินด้วยตัวเองว่าอยากจะทำอย่างไร

“ปัญหาในทุกวันนี้เกิดขึ้นเพราะผู้ป่วยไม่รู้ข้อมูลนี้ บางทีลูกหลานช่วยกันปิดบัง ยังคอยบอกเขาว่ารักษาหายได้ และเขายังอยู่ต่อไปได้อีกนาน เขาก็ไม่รู้ตัวเองควรตัดสินใจอย่างไร งานที่เขาอยากทำนั้นเสร็จสิ้นสมบูรณ์หรือยัง เช่น ทำพินัยกรรม พบหน้าลูกหลานครบทุกคน เสียชีวิตอย่างสงบ ถ้าเขาทำทุกสิ่งทุกอย่างเสร็จสิ้นเรียบร้อยแล้ว ได้รับรู้ข้อมูลว่าโรคที่เป็นอยู่ไม่มีทางหาย และตอนนี้เขากำลังเข้าสู่กระบวนการตายตามธรรมชาติ ”

แน่นอนว่ามีผู้ป่วยจำนวนไม่น้อยที่ยังอยากมีชีวิตอยู่ต่อไป และต้องการรับการรักษาต่อไป ซึ่งเขาพร้อมที่จะเผชิญหน้ากับความเจ็บปวดทรมานอย่างกล้าหาญ อย่างไรก็ตาม ต้องยอมรับว่ายังมีผู้ป่วยระยะท้ายอีกส่วนหนึ่งที่ยอมยุติการรักษาและเข้าสู่กระบวนการตายตามธรรมชาติ ซึ่งนั่นก็ถือเป็นสิทธิพื้นฐาน

ปัจจุบัน กระบวนการตายตามธรรมชาติถูกบิดเบือนไป สร้างความเจ็บปวดทรมานเพิ่มขึ้นกับตัวผู้ป่วยและญาติพี่น้องในเวลานี้ บางคนยื้อความตายโดยที่ไม่ได้จ่ายเงินเอง แต่เป็นงบประมาณของรัฐที่ต้องจ่าย ก็จะส่งผลต่อ

ระบบเศรษฐกิจโดยรวม และถ้าบางคนต้องใช้จ่ายเงินตัวเองก็สร้างปัญหาต่อเศรษฐกิจในครัวเรือน ซึ่งล้วนไม่ใช่เรื่องดีกับใครเลย

กระบวนการตายและความเจ็บปวดทรมาน

“แน่นอนว่ากระบวนการตายตามธรรมชาตินั้นจะต้องเจ็บปวดทรมาน คนเราเกิดมา เมื่อชีวิตได้ยืดเหยียดไปจนสุดแขน เมื่อไหร่ที่แขนตกลงมาก็คือสิ้นสุดเวลาลงแล้ว ความเจ็บปวดจะเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ เมื่อธาตุขันธ์ก็ใกล้แตกดับ ถ้ากระบวนการรักษาสมัยใหม่เข้าไปยื้อไว้ไม่ให้มันแตกดับ ความเจ็บปวดจะพุ่งขึ้นไปเรื่อยๆ จนทะลุหลังคา ” หมอแดงกล่าว

การยื้อความตายไว้นานๆ ถึงแม้จะสามารถยืดอายุผู้ป่วยให้อยู่ต่อไป แต่เราไม่ได้สร้างคุณภาพชีวิตให้เขา กลับไปทำให้คุณภาพชีวิตยิ่งแย่งลง โดยการใส่ intervention แต่ละอย่างเข้าไป หมอแดงยกตัวอย่าง ให้นึกย้อนไปสมัยก่อนที่เทคโนโลยีการรักษายังไม่ทันสมัย คนโบราณก็บอกว่ากินอะไรไม่ได้ อีกสองสามวันก็ไปสบายแล้ว

“ตามหลักวิทยาศาสตร์ คนเราถ้ากินอาหารไม่ได้ติดต่อกันหลายวันร่างกายจะสูญเสียสมดุลเกลือแร่ พอเสียสมดุลนี้ไป อย่างแรกที่จะกระทบกระเทือนเลยก็คือสมอง สมองจะเริ่มเบลอ และปิดการทำงานไปเรื่อยๆ เขาจะไม่เจ็บปวดทรมานมากนักตอนจากไป”

นอกจากกระบวนการตายจากการเสียสมดุลเกลือแร่ ยังมีกระบวนการตายจากการติดเชื้อซึ่งจะทำให้ความดันเลือดตก เลือดที่ไปเลี้ยงสมองจะลดลงเรื่อยๆ ผู้ป่วยจะซึมลง ง่วง หลับ การรับรู้ทางร่างกายจะค่อยๆ ตัดออกไป ไม่รับรู้ถึงร่างกายตอนที่กำลังแตกดับ

“ในจุดนั้นเขาจะไม่รับรู้ความเจ็บปวดแล้วซึ่งนับว่าทรมาณน้อยกว่า แต่ถ้าเรายื้อไว้ด้วยการฉีดยาฆ่าเชื้อ จะทำให้เขากลับมาแข็งแรง เลือดไปเลี้ยงสมองเพิ่มขึ้น สมองกลับมาทำงานได้ดีเหมือนเดิม เขาก็รับรู้ความเจ็บปวดทางร่างกายต่อไป ด้วยความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ เราจะใช้การแพทย์สมัยใหม่ทำทุกวิถีทางเพื่อให้สมองผู้ป่วยยังคงทำงานอยู่ ความดันเลือดตกก็ให้ยากระตุ้นความดัน ถ้าติดเชือก็ให้ยาฆ่าเชื้อ ไตวายก็ฟอกไต กินไม่ได้ก็ให้อาหารทางสายแบบนี้สมองเขายังทำงานต่อไปและรับรู้ความเจ็บปวดทรมาณไปเรื่อยๆ”

ความรู้เรื่องความเจ็บปวดทางร่างกายตามอาการของโรคต่างๆ ทำให้เราสามารถประเมินได้ว่าควรทำอย่างไรกับผู้ป่วยระยะท้าย เพื่อช่วยบรรเทาความเจ็บปวดโดยไม่ไปแทรกแซงกระบวนการตายตามธรรมชาติ

เช่น การใส่สายสวนปัสสาวะ เพราะเรารู้ว่าความเจ็บปวดที่เกิดจากการใส่ท่อสายสวนน้อยกว่าความเจ็บปวดที่เกิดจากปัสสาวะที่ค้างอยู่แล้วออกไม่ได้ เราจึงนำหนักดูว่าทำอย่างไรให้เจ็บปวดทรมาณน้อยกว่า

“ตอนสมัยคุณพ่อของหมอนอนป่วย หมอให้ออกซิเจนตรงจมูกถึงเดียว พอถึงนั้นหมดก็หมดไป เพราะถือเป็นการแก้ไขปลายเหตุมากแล้ว เราไม่ควรยื้อเขาต่อไป”

ยอมรับวิถีทางของธรรมชาติ

หมอแดงย้ำว่าการที่ผู้ป่วยยอมรับความจริงต่ออาการของตัวเองและยอมยุติการรักษา ไม่ใช่การฆ่าตัวตาย และไม่ใช่การทำการุณยฆาต ซึ่งผิดหลักศาสนา ผิดกฎหมาย และผิดต่อคนที่เรารัก แต่คือการตัดสินใจเข้าสู่กระบวนการตายตามธรรมชาติ

ทัศนคติยอมรับความตายตามธรรมชาติคือการรู้ว่าทุกชีวิตต้องตายและยอมปล่อยให้เป็นไปตามธรรมชาติ การฆ่าตัวตายคือการไม่ยอมรับธรรมชาติ แต่ต้องการจะหนีไปจากธรรมชาติ

“การฆ่าตัวตายนั่นเท่ากับคุณรักตัวเองมากกว่า ผิดทั้งหลักศาสนา ผิดทั้งกฎหมาย และทำผิดต่อคนที่รักคุณด้วย ไม่ควรทำอย่างยิ่ง”

หลักการที่ถูกต้อง เมื่อรู้ตัวว่าเจ็บป่วยและเข้าสู่ระยะท้ายของชีวิต

1. ยอมรับตามธรรมชาติว่าทุกชีวิตไม่ว่าจะยาวนานแค่ไหนก็ต้องจากไป
2. แสดงเจตจำนงไว้อย่างชัดเจน หรือทำ Living Will เอาไว้ อย่างเช่นคุณพ่อหมอบอกไว้ก่อนหน้านี้แล้วว่า เขาไม่ต้องการทรมาน
3. การแพทย์สมัยใหม่ใช้เพื่อช่วยลดความเจ็บปวด โดยปล่อยอาการของโรคดำเนินไปตามวิถีธรรมชาติ ไม่ไปเปลี่ยนอะไรมัน

“ในระยะหลัง การทำงานของหมอคือต้องให้ความรู้เหล่านี้ออกไปเพื่อช่วยไม่ให้ญาติหรือลูกๆ รู้สึกผิดในภายหลัง หมอพยายามปิดช่องโหว่ของความรู้ ตอบคำถามกับทุกคน เพื่อที่เขาจะได้ไม่ยื้อความตายของพ่อแม่ ให้ความรู้เพิ่มเข้าไปเพื่อจะได้ไม่สงสัย ลังเล หรือรู้สึกผิด ถ้าถามว่าถูกต้องไหม หมอตอบเรื่องถูกหรือผิดไม่ได้ แต่มันคือวิถีทางตามธรรมชาติที่สุด และจากความรู้ทางการแพทย์ มันคือวิถีทางที่เจ็บปวดทรมานน้อยกว่า” หมอแดงกล่าว

#adayBULLETIN #WheretheConversationsBegin #ชีวามิตร #สสส #THELASTLIFELESSON

ที่มา : <https://adaybulletin.com/talk-conversation-the-last-life-lesson-06-pornsak>